

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЧИННИК ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

***Анотація.** У статті розглянуто питання фінансового контролю – як головного чинника подолання корупції. Було наведено основні принципи державного контролю, які базуються на практиці інших країн.*

Ключові слова: державний контроль; корупція; подолання корупції.

FINANCIAL CONTROL AS A FACTOR TO PREVENT CORRUPTION

***Abstract.** The article considers the issue of financial control - as the main factor in overcoming corruption. The basic principles of state control, which are based on the practice of other countries, were presented.*

Keywords: state control; corruption, overcoming corruption.

В Україні, як і в усьому світі, корупцію віднесено до головних політичних, економічних і соціальних проблем. Вона визнана одним із найзагрозливіших явищ сучасності, що впливає на ефективність діяльності органів державної влади, гальмує економічний розвиток, несе загрозу багатьом елементам конституційного та суспільного ладу, а також національній безпеці держави.

Корупція підриває засади демократичного устрою, довіру до влади, порушує принципи верховенства права, справедливості й рівності перед законом, відповідальності за вчинене діяння, чесної конкуренції; призводить до зростання тіньової економіки та падіння авторитету держави у міжнародному співтоваристві. За умов відсутності системної протидії корупції з боку держави та суспільства вона здатна до поширення та вкорінення у суспільних відносинах і в державній системі в цілому.

Широкі повноваження та влада, якими наділені публічні особи для виконання функцій держави, за відсутності ефективних механізмів контролю, є джерелом корупційних ризиків та ризиків відмивання корупційних грошей. Основними документами, які визначають правові та організаційні засади запобігання та протидії корупції в Україні, зокрема Національною антикорупційною стратегією, Законами України «Про засади запобігання і протидії корупції» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення», започатковано процеси реформування у сфері запобігання і протидії корупції в Україні. [1;108-110]

Визнаючи великі масштаби втрат від корупційної діяльності публічних осіб, стандарти та рекомендації впливових міжнародних організацій щодо протидії корупції та відмиванню корупційних коштів передбачають особливі правила контролю фінансових операцій публічних осіб.

Такий контроль дозволяє своєчасно виявляти випадки легалізації коштів, набутих публічними особами в результаті корупційних діянь, зокрема отримання хабарів, розкрадання, неправомірного привласнення або нецільового використання майна, зловживання службовим становищем та інше.

Запровадження таких правил в Україні дозволить створити механізми контролю публічних осіб та управління ризиками відмивання публічними особами корупційних коштів, що сприятиме підвищенню дієвості національного антикорупційного законодавства. [2]

Краща практика країн щодо контролю за фінансовими операціями публічних осіб базується на таких принципах:

- контроль має здійснюватися в рівному ступені як за іноземними публічними особами так і за національними. Національне антикорупційне законодавство та законодавство у сфері протидії відмиванню коштів, набутих злочинним шляхом, не повинно відрізняти іноземних, вітчизняних, регіональних та інших публічних осіб;

- декларування інформації про кінцевого вигодо набувача. При встановленні ділових відносин або під час відкриття фінансових рахунків фінансові установи повинні вимагати від клієнта заповнення письмової декларації (форми) яка містить детальну інформацію про особу, яка є основним, кінцевим вигодо набувачем започаткованих ділових відносин або угод;

- подання декларації про доходи і активи. Під час ділових відносин з публічною особою фінансові установи або інші суб'єкти первинного фінансового моніторингу повинні вимагати від неї заповнену декларацію про доходи і активи;

- постійний моніторинг інформації про публічних осіб, з якими фінансові установи або інші суб'єкти первинного фінансового моніторингу мають ділові відносини. Суб'єкти первинного фінансового моніторингу повинні постійно відслідковувати інформацію про публічних осіб та зміни у їхньому статусі, оскільки зміни статусу публічної особи впливають на ризики співпраці з нею;

- статус публічної особи не повинен обмежуватися у часі. Якщо на особу припинили покладати державні функції, таких осіб, членів їх сімей або близьких соратників необхідно продовжувати розглядати як публічних осіб.

Статус та обсяг повноважень зобов'язує публічну особу бути відкритою для кожного громадянина країни. У зв'язку з цим, не порушуючи права та свободи публічних осіб, їх фінансові операції слід контролювати з боку держави та суспільства з метою мінімізації корупційних ризиків.

Суб'єктами фінансового моніторингу фіксуються факти здійснення фінансових операцій публічних осіб та у разі виникнення підозри, що під час здійснення цих операцій публічним діячем були використані кошти, які були одержані злочинним шляхом або невідомого походження, ця інформація передається правоохоронним органам, які повинні встановлювати наявність злочинну чи зловживань.

Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції» запроваджено спеціальні перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування. [3]

Але через те, що у зазначеному законі визначення «публічної особи» не поширюється на вітчизняних публічних діячів, потенціал подолання корупції засобами фінансового моніторингу реалізовується не повною мірою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Татарикова Д.А., Василенко А.І., Пархоменко М.М. Антикорупційне законодавство, його діяльність та реалії – Режим доступу: <http://ea.domntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/6131/1/Татарикова%20Д.А.,%20Василенко%20А.И.%20Пархоменко%20М.М..pdf>.

2. Хавронюк М.І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». — К.: Атіка, 2011. — 424 с.

3. Чепелюк В. Корупція та хабарництво: проблеми співвідношення понять // Право України. – 2004. – № 10. – С. 111.

4. Навчально-методичний посібник з підвищення кваліфікації працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, на яких покладено обов'язки з організації роботи щодо запобігання та протидії проявам корупції (I-VII категорії посад). Режим доступу: www.naiu.kiev.ua/nniu_site/files/1/korrupt_%202011.doc.

Палешко Яна Сергіївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та туризму, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна, e-mail: yanochka.nrg@gmail.com

Yana S. Paleshko, Candidate of Economic Sciences (Ph.D.), Associate Professor at the Department of International Relations and Tourism, Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine, e-mail: yanochka.nrg@gmail.com